

„Dovolite, dal sem za kapo 4000 realov!“

„Tega ne razumem . . . Toda saj me tudi prav nič ne briga.“

„Tako, to vas nič ne briga. Ali mari mislite, da vam te reči res plačam?“

„No, bomo videli! Še tega mi manjka, da bi poizkušali bogatini go-ljufati revno žensko, ki mora tako težko skrbeti za kruh.“

„Gospa, gospa, kaj govorite? Sladčice, katere sem snedel, so že davno plačane.“

„To ni res! To je laž!“

„Gospa!“

„Da, gospod, to je laž, prav grda laž! In vi morate med hudodelnike v ječo, ali pa nočem jaz nič več biti jaz!“

Janez Sodček je izgubil vso moč nad sabo. Pograbi krožnik poln kolačev in telebi vso sladko vsebino slaščičarničarici v glavo. Ta začne kričati in vpiti kot obsedena in naposled skliče ves tisti del mesta. Kmalu pridejo tudi policaji, ki najprej prisilijo Janeza Sodčka, da je odprl denar-nico, potem ga pa peljejo domov, kjer ga kot norca zapro.

Da ni bil bogati Janez Sodček, ampak revni Anže, moral bi bil vso tisto noč presedeti v ječi.

(Konec prih.)

Na Trški gori.

Trška gora! Prelepo ime! Vselej, kadar se te spomnim, zbudiš mi sladke spomine v srcu. A ne toliko zaradi sladke vin-ske kapljice, ki sluje daleč po Dolenjskem, marveč zaradi prijazne bele cerkvice, ki te krasi lepše kot krona kraljev. V cerkvici pa stoji v zlatem tronu Kraljica nebes in zemlje z milim Jezusom v naročju, deleč obilno milosti vsem, ki k Nji kličejo na pomoč.

V pouk milim čitateljem naj omenim, da je Trška gora jako obiskovana božja pot na Dolenjskem blizu Novega mesta. Tam se shajajo romarji v obilnem številu zlasti 8. sep-tembra ali o Malem Šmarnu. Še celo iz zelene Štajerske pride prav mnogo romarjev.

Ker od nas ni posebno daleč, gre vsako leto veliko ljudi tja gor na božjo pot. Ko sem bil nekoliko dorasel, nisem dal očetu miru, dokler me niso vzeli s seboj. Ne bom pravil, kako sem moral biti ves teden priden in poslušen, da me niso pustili doma. Le to pripomnim, da sem komaj pričakoval dneva, ko bom mogel iti na Trško goro.

Naposled je venderle prišel.

Mati so nama dopoldne spekli popotnico, in kmalu čez poldan sva jo odrinila z doma. Nekaj časa sva hodila sama, a kmalu so naju dohajali drugi romarji. Nabralo se nas je kmalu precejšen broj. Po poti smo molili in peli. Najbolj všeč mi je bila tista:

„Vročina je huda,
Stopinje trdé,
Pa vendar veselo
Je moje srcé!“

Ko dospemo pod goro, odpočijemo ter poslušamo milo zvonenje, ki je vabilo romarje na goro. Polagoma dospemo na vrh. Najprvo se prikaže cela vrsta belih šatorov, pod katerimi prodajajo prodajalci najrazličnejšo robo, ki more mikati kmečko mladino. Naprodaj so lepe podobice, gumbi, robci, piščalke, orglice, pisani trakovi, bleščeči uhani, noži in taka drobnjav. Pod drugim šatorom so zopet razvrstene sladkarije najrazličnejše vrste. Okrog šatorov se vse gnjete in kupuje „odpustke“, malo in veliko. Pred cerkvijo se košati velikanska lipa, kakor podobne nisem videl. Gotovo bi vedela precej povedati o Turkih, ko bi le znala govoriti.

Na južni strani so postavile svoje samovare zgovorne „kofetarice“, oskrbljajoče mnogobrojno množico s črno čorbo. Velike trume romarjev dohajajo od vseh strani. Nekateri hité v cerkev, drugi zopet ven.

Ob štirih gredó s kipom Matere božje naproti romarjem, ki so došli iz Štajerskega. Štirje mladeniči nesó belooblečen Marijin kip med glasnim pevanjem Lavretanskih litanij. Nato se opravijo te litanije v cerkvi, in po litanijah je pridiga. Po pridigi pa se razidejo ljudje po gostilnicah; je namreč tudi nekaj hiš na gori. Drugi, bolj skromni pa posežejo v svoje culice, da se okrepčajo.

Solnce se vedno bolj bliža zatonu. Tihe doline že objema tanki so mrak, le na visokih hribih se še svetijo zadnji žarki zahajajočega solnca, dokler se kot ognjena krogla ne skrije za kočevskimi hribi.

Mrak objame naposled tudi goro, a ne v sladak pokoj, marveč v živahno življenje. Romarji jamejo prepevati in prepevajo vso noč. Tupatam posede gruča rdečeličnih deklet na zeleno trato pred cerkvijo ter prične pri brlečih svečicah iz mašnih knjižic prepevati svete pesmi. Pridruži se jim kmalu krog fantov, ki pomagajo s krepkim basom. Ubrano petje se razlega daleč po dolinah v tistem mraku tako milo, da postane človeku nekako mehko pri srcu, ko posluša priprosto, a vendar tako v srce segajoče petje pobožne množice. Dol z neba pa migljajo svetle zvezdice, in bleda luna lije svojo svetlobo po zbrani množici.

Po šatorih našgó svetilke, kuharice zakurijo ognje in pripravljajo vso noč večerjo. Kadar se komu poljubi, gré se lahko pokrepčat.

V cerkvi so že zdavnaj prižgali luči. Ljudstva je vse polno v božjem hramu. Največ jih je pred oltarjem, kjer opravljajo svoje pobožnosti drsaje po kolenih okoli oltarja.

Na stopnicah pred oltarjem kleči suhljast koščen možak z velikim rožnim vencem v rokah ter moli s povzdignjenim glasom „naprej“.

Pri cerkvenih vratih je velika gnječa. Eni odhajajo, drugi prihajajo — kakor čebele iz panja.

Kolikor jih je moglo dobiti klopi, sedé trdno v njih, in le malokdo se gane.

Ura za uro mineva. Bolj utrujeni poležejo po trati, da se vsaj nekoliko naspé. Dasi je postelja trda, vendar marsikdo ložje zaspi tu na Marijini gori kakor doma na svoji postelji. Saj je ostavil vsaj za nekaj časa težke skrbi, ki ga moré doma. Tu čuti sladak pokoj v svojem srcu, saj je v bližini nebeške Kraljice.

Tako leži glavá pri glavi po trati, kakor bi nametal snopja. Bolj trdni, katerim ni mnogo za spanje, hodijo semtertja od gručé do gručé ter prepevajo vsevprek. Večkrat zadene kdo spečemu ob roko ali nogo ali kamor je že. Ta zastoka, privzdigne zaspano glavo, da se prepriča, je li ni hušje nevarnosti; na to pa zopet zaspi.

Ura za uro hiti, zvezde na nebu se pomikajo proti zapadu. Kmalu bo polnoči. Že je pričela ura v zvoniku bití dvanajst. Njeni udarci zamolklo brné naokrog.

Pričel se je nov dan, praznik Marije Device. Kateri bodo pristopili k sv. obhajilu, ne smejo več piti ali deti kaj v usta. Žeja pa ljudi močno, ker so izhojeni in utrujeni. Vodo nosijo na goro domačinke v škafih od studenca, ki izvira daleč v dolini. Kdor pije, dá krajcar ali pa košček kruha.

Ob dveh zjutraj, ko je še vse temno, začnó pritrkavati v zvoniku ter zvoné v kratkih presledkih skoro do šeste ure. — Ob štirih se že prične daniť. Zvezde vedno bolj ugašajo, ljudje vstajajo, umivajo se ter si poravnajo obleko. Tudi petje pojema bolj in bolj. Le tu in tam poje še kakšen trop. Veličastno je tukaj opazovati jutranjo zarjo. Daleč tam na vzhodu se vse nebo žari, kakor bi gorelo. Nižje pod zarjo pa leži megla nad ravnino. Ko naposled posije solnce, razprši se megla, in mične vasice z vinskimi goricami se ti razgrnejo pred očmi. Kdor ima dobre oči, zapazi celo Brežice onkraj Save, če ni preveč megleno.

Pred šesto mašo je sv. obhajilo kar po sredi cerkve zaradi velike množice vernikov. Sv. obhajilu sledi pridiga in slovesna sv. maša. Marsikomu se bliščé solze v očesu, ko ves ginjen med slovesnim petjem in bučanjem orgel zré v oltarju nebeško Kraljico, vso óvenčano in z rumeno zarjo obdano. Koliko srčnih vzdihljejev kipí v tej slovesni uri k Nji, ki je tolažnica žalostnih in potrťih src! Koliko dobrih sklepov šepetajo ustnice pred Njenim oltarjem! Zares ganljiv prizor.

Po končani sv. maši odide mnogo romarjev domov. Midva z očetom pa sva počakala še desete maše, zakaj takrat je šele najlepše. Ob desetih sta dve sv. maši, ena v cerkvi in ena zunaj pod lipo. Pri poslednji godejo godci novomeške meščanske garde. To je glavni vzrok, da čaka mnogo romarjev desetega opravila. Pa je tudi zares čarobno poslušati, kako ti znajo

lepo odpevati ob zvokih tankih klarinetov, trobent srednjega glasu in globokih basov.

Nekaj radovednežev spleza celo na lipo ter zre oblastno in ponosno na množico.

Po končani sv. maši pa smo se zbrali, kolikor nas je bilo še ostalo, pod lipo ter se jeli pripravljati na odhod. Še enkrat smo se poslovili v cerkvi od Marije ter se ji priporočili v varstvo, nakupili smo si nekaj „odpustkov“ za domače, potem hajdi pa veselega srca proti domu.

Tudi popoldanska služba božja se vrši na gori, le škoda, da nisem mogel biti pri njej navzoč. Popoldne pride namreč veliko mestne gospode na goro, kjer se razvija zopet prav veselo življenje noter do mraka. M. J.

Nesreče pastirčka Anžeta.

I.

Smak je prišel pravit svojemu sovaščanu Žlečencu, da mu je njegov Anže dodobra fižol popasel. Vso Žlečencevo živino da je našel v njem.

Žlečencev sin Anže je dobro slutil, kaj ga čaka zaradi te nepazljivosti. Z drugimi pastirji je belil leske in delal piščali ob gozdnem robu, krave so pa medtem ušle s travnika na Smakov krompir in fižol. Pa je prisopihal Smak tam od svoje njive, zapodil krave in junce iz fižola, pastirju pa kregajoč se napovedal, da bo že očeta obvestil, kako on pase.

Nemo in srpo je gledal Anže za živino, tudi pretepal jo je od kraja, da je moral Smak še enkrat zakričati nad njim, zakaj pretepa žival, ki nima pameti, pa naj rajši sam sebe pretepe.

Toda Anže je dobro vedel, da bodo to že oče storili, kadar prižene domov. Zato ga je najbolj skrbelo, kako se bode končno izteklo, ko prižene domov. Osemletni deček je bil blede kakor zid, tesno mu je bilo pri srcu, da se je držal kar prihuljeno, oči so mu bile medle, ustnice so se mu tresle, in roka, v kateri je stiskal dolg korobač, zibala se mu je neprenehoma v zraku. Ni mogel mirno stati, in v glavi so mu rojile vsakovrstne misli. Marsikaj mu je že prišlo na mar, naposled pa je sklenil, da požene sicer živino domov, pa da se v hišo ne prikaže.

Ko je bilo žarko solnce zgodnje jeseni že visoko gori na nebesnem oboku, začeli so pastirji goniti domov. Tudi Anže je klical: „Hej domov, hej domov!“ svoji liski, jagodi, belki, sori, jelenu in plavcu. Ali glas se mu je tresel. Z jezo je zagodrnjal nad kravico, ki je ob poti hlastnila po travi, in živina sama je čutila, da je njen pastir danes slabe volje. Kako vse